

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra germanistiky

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: **Bc. Gabriela Dvořáková**

Název diplomové práce: **Germanismy jako komponenty frazeologismů v češtině**

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Jana Hofmannová, Ph.D.**

Oponentka diplomové práce: **Mgr. Jana Kusová, Ph.D.**

Vyjádření oponentky diplomové práce:

Gabriela Dvořáková se ve své diplomové práci „Germanismy jako komponenty frazeologismů v češtině“ zabývá frazeologií, vlivem němčiny na češtinu v této oblasti a zapojením výuky frazeologie do mateřského a cizího jazyka. Autorka tak ve své diplomové práci optimálně spojuje obě studované apobace – český a německý jazyk. Téma považují za přínosné, neboť zohledňuje moderní jazykovědné trendy, jako je kontrastivní a kontaktní lingvistika a pracuje odpovídajícími metodami (sběr dat, práce se slovníkem a jazykovým korpusem apod.).

Práce je logicky a přehledně strukturovaná, jednotlivé kapitoly práce na sebe vhodně navazují. Předkládaná diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část práce, v níž autorka nabízí vhléd do problematiky frazeologie, a první část praktické části, tedy vyhodnocení dotazníků zabývajících se porozuměním frazémům, jež obsahují nějaký germanismus, spolu dobře korespondují. Druhá část praktické části práce, tedy navrhované materiály pro výuku německé frazeologie, je od zbytku práce odtržená a nabízí podklady pro výuku běžných frazeologických jednotek (pozdravy, jídlo, ...) a v celé práci zkoumané frazeologické jednotky s germanismy zcela pomíjí, což je podle mého názoru škoda. Celý předchozí výzkum tím poněkud ztrácí na významu a práce působí nesourodě.

Teoretická část práce sestává z kapitol 1–5. Autorka se zde věnuje frazeologii a idiomatice jako lingvistické disciplíně, objasnění teoretických základů a používané terminologii (kap. 1). V kap. 2 se soustředí na přejímání slov z cizích jazyků, germanismy a jejich foneticko-fonologické, gramatické a lexikální vlastnosti v češtině a ve vztahu k němčině. Současně zde také prezentuje sestavený korpus frazémů s germanismem a jeho analýzu, čímž si připravuje půdu pro následující empirickou část práce a vlastní dotazníkové šetření. Kap. 3 se věnuje problematice slovní zásoby, dialektologii, jež je pro práci s germanismy důležitá, jazykem mládeže, tedy cílové skupiny následně prezentovaného dotazníkového šetření a schopností zkoumané věkové kohorty porozumět frazeologismům. Především poslední dvě témata považují za důležitá a je škoda, že je jim věnován malý prostor. Obě

témata by si v kontextu celé práce zasloužila větší pozornost. Následující kapitoly 4 a 5 se věnují výuce frazeologie v mateřském a cizím jazyce a vhodně tvoří plynulý mezičlánek mezi teoretickou a empirickou částí práce.

Empirická část práce sestává z kapitol 6 až 12. Kapitola 6 se věnuje zvolené metodě výzkumu (dotazníkové šetření, jeho obsahová i organizační příprava, formulace výzkumných otázek, sběr dat a jejich vyhodnocení), podkapitoly 6.2 a 6.3 obsahují podobné informace a bylo by dle mého názoru vhodnější je spojit. V kapitolách 7, 8 a 9 autorka předkládá podrobné vyhodnocení jednotlivých dotazníků dle typu školy a věku dotazovaných (základní, střední a vysoké školy), v kapitole 10 pak autorka prezentuje další úhly pohledu a srovnání výsledků dle dalších kritérií. Oceňuji i závěrečné komplexní srovnání výsledků výzkumu v kapitole 11. V kapitole 12 nabízí Gabriela Dvořáková vlastní didaktické materiály k výuce frazeologie na začátečnické úrovni. Jak již bylo výše uvedeno, je škoda, že didaktické materiály nekorespondují s problematikou germanismů a jsou tak od empirické části práce obsahově odtržené, ačkoli samotné materiály lze označit za velmi zdařilé. Autorka zde jednoznačně zúročila svou vlastní intenzivní pedagogickou praxi a z materiálů je vidět, že má s výukou němčiny zkušenosti.

Jazykově je práce na dobré úrovni. Z formálního hlediska práce splňuje požadavky kladené na tento typ práce. Za závažné ovšem považuji nedostatky v práci s literaturou. Autorka nastudovala a použila kvalitní odbornou literaturu k danému tématu, i když u některých prací bych uvítala modernější zdroje. V době pandemie, kdy byly z epidemických důvodů uzavřeny knihovny a přístup k odborné literatuře byl výrazně ztížen, lze ale tento nedostatek omluvit. Za závažné ale považuji zcela zbytečné chyby při citaci zdrojů:

- V seznamu slovníků autorka uvádí čtyři díly slovníků od Františka Čermáka a všechny jsou datovány rokem 2009. V tomto případě by bylo vhodné je rozlišit jako 2009a, 2009b atd., aby bylo možné při citacích v textu určit, o který díl se jedná. Toto doporučení platí i pro slovník Siebenschein (2006).
- V seznamu literatury autorka uvádí publikaci od Františka Čermáka s datací 2007, v textu ale nalezneme citace s rokem 2008 (s. 9, 15), 2007 (s. 14), 2012 (s. 14) či 1994 (s. 17). V textu citované práce tedy v seznamu literatury chybí.
- Stejně tak autorka v seznamu slovníků uvádí publikaci od Josefa Václava Bečky z roku 1994, v textu se však vyskytuje odkaz na rok 1982 (s. 16 a 17).
- Citaci publikace „Pravidla a slovník německé výslovnosti a pravopisu“ doporučuji sjednotit se seznamem literatury, kde je k nalezení pod německým názvem.
- Na s. 63 citovaná publikace Věry Janíkové (2005) v seznamu literatury chybí.
- Vzhledem k užití citace „jméno – datum“ doporučuji řadit rok vydání v seznamu literatury za jméno autora.
- Příspěvky v časopisu není vhodné vydělovat ze seznamu literatury, jelikož tento způsob komplikuje orientaci ve zdrojích.

Při obhajobě práce tedy prosím o vysvětlení výše uvedených problematických míst práce.

Z obsahového hlediska mám výhrady k následujícímu tvrzení autorky: „První zmínky o přejímání z německého jazyka se datují už od 8. st. př.n.l.“. V této době ale ještě nelze o němčině jako samostatném jazyku mluvit. Prosím o vysvětlení během obhajoby práce.

Podle jakého principu jsou prosím řazeny tabulky 9 a 10 na s. 53 a 54? Dle mého názoru není řazení shodné s předchozími tabulkami.

Otázky k obhajobě:

1. Erklären Sie die oben genannten Unstimmigkeiten beim Zitieren der Fachliteratur.
2. Bei Germanismen ist im Tschechischen ihre stilistische Markierung wichtig. Wie wären die von Ihnen untersuchten Germanismen stilistisch einzustufen? Kann dies die Ursache dafür sein, dass die Kinder und Jugendlichen die Germanismen nicht so häufig aktiv verwenden, auch wenn sie bei relativ vielen davon ihre Bedeutung passiv einschätzen können?
3. Sind die Germanismen in die tschechische Sprache aus der geschriebenen oder gesprochenen Sprache gekommen? Welche Argumente könnten Ihre Erklärung unterstützen?
4. Sie behandeln die Studierenden der untersuchten Hochschulen als sprachlich homogene Gruppen. Haben Sie bei der Untersuchung damit gerechnet, dass an den Hochschulen Studierende aus der ganzen Republik sein können?
5. Die Schüler aus der Schule ZŠ Nová Bystřice haben bei der Einschätzung der Bedeutung von Germanismen nie 100% erreicht (S. 40, Tab. 1), demgegenüber haben dies die Schüler aus der Schule ZŠ Lyčkovo náměstí bei fünf Germanismen geschafft (S. 42, Tab. 3). Wie würden Sie diese Ergebnisse Ihrer Untersuchung interpretieren?
6. Auf Seite 61 behaupten Sie, dass die Schüler aus dem Gymnasium in Jindřichův Hradec die höchsten Kenntnisse der Germanismen gezeigt haben. In der Tabelle 15 präsentieren Sie jedoch Werte zur Eingliederung der Germanismen in den aktiven Wortschatz. Kann man diese zwei Variablen gleichsetzen (höchste Kenntnisse = aktiver Wortschatz)?

Práci doporučuji k obhajobě a vzhledem k výše uvedeným pozitivům i negativům navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Datum: 17. 5. 2021

Podpis oponentky diplomové práce